

Wiad. entomol.	30 (3): 171-174	Poznań 2011
----------------	-----------------	-------------

Potwierdzenie występowania w Polsce *Poecilium fasciatum*
(VILLERS, 1789) (Coleoptera: Cerambycidae)

Confirmation of the occurrence of *Poecilium fasciatum* (VILLERS, 1789)
(Coleoptera: Cerambycidae) in Poland

Roman KRÓLIK¹, Jerzy SZYPUŁA²

¹ ul. Mickiewicza 8, 46-200 Kluczbork; e-mail: agrilus@poczta.onet.pl

² Muzeum Przyrodnicze Uniwersytetu Wrocławskiego, ul. Sienkiewicza 21,
50-335 Wrocław; e-mail: jszypula@biol.uni.wroc.pl

ABSTRACT: A appearance of *Poecilium fasciatum* (VILLERS, 1789) was observed in May 2010 in Wrocław. It is the first confirmed record of the species from Poland since 160 years.

KEY WORDS: Coleoptera, Cerambycidae, *Poecilium fasciatum*, occurrence, Poland.

Rodzaj *Poecilium* FAIRMAIRE, 1864 jest reprezentowany w Palearktyce przez 20 gatunków, z czego z Europy znanych jest 7 (DANILEVSKY i in. 2010).

Z Polski wykazano do tej pory, w sposób pewny 3 gatunki: *Poecilium alni* (LINNAEUS, 1767), *P. glabratum* (CHARPENTIER, 1825) oraz *P. pusillum* (FABRICIUS, 1787). Informacje o występowaniu w Polsce kolejnych dwóch gatunków: *Poecilium fasciatum* (VILLERS, 1789) i *P. lividum* (ROSSI, 1794) opierały się na danych z terenów Śląska z połowy XIX wieku. Dane te, wraz z upływem czasu traktowane były przez późniejszych badaczy jako wątpliwe. W konsekwencji tego, autorzy „Katalogu fauny Polski” nie zaliczyli obu ostatnio wymienionych gatunków do naszej fauny (BURAKOWSKI i in. 1990) twierdząc, że były to przypadki zawleczenia z drewnem bądź mylnego zaetykietowania.

Pierwszą informację o występowaniu *P. fasciatum* na Górnym Śląsku, bez podania konkretnej miejscowości umieścił w swej pracy RENDSCHMIDT (1850). Doniesienie to powtórzył LETZNER (1871), uznając je jednocześnie za wątpliwe, gdyż nie udało się tego faktu potwierdzić nowym znaleziskiem. Powyższą informację, w niemalże niezmiennym brzmieniu powtórzył GERHARDT (1891). W swej późniejszej pracy (1910) nie zaliczył on omawianego gatunku do fauny Śląska.

Poecilium fasciatum stwierdzono ostatnio w Polsce na następującym stanowisku:

– Śląsk Dolny: Wrocław - Biskupin (UTM: XS46), 18 V 2010 – 2♂♂, 4♀♀, zebrane na martwym konarze *Vitis vinifera* L. Był to dość stary krzew, rosnący na terenie ogródków działkowych w warunkach dobrego nasłonecznienia. Został on całkowicie wycięty, gdy okazało się na wiosnę, że jest martwy. W dniach 23–29 V 2010 z konarów tego krzewu o średnicy 2–9 cm wyhodowano 21♂♂ i 24♀♀ (Fot.), leg. et cult. J. SZYPUŁA.

Nie jest wykluczone, że *P. fasciatum* może rozwijać się na krzewach winorośli rosnących na sąsiednich ogródkach działkowych, lecz nie udało się tego potwierdzić dotychczas żadną obserwacją.

Okazy dowodowe znajdują się w kolekcjach autorów oraz w zbiorach: Lecha BOROWCA, Jerzego M. GUTOWSKIEGO, Jacka HILSZCZAŃSKIEGO, Jacka KURZAWY, Andrzeja LASONIA, Jerzego ŁUGOWOJA i w kolekcji Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu.

Powyższe znalezisko jest potwierdzeniem występowania *P. fasciatum* w Polsce i zdaniem autorów jest ono raczej przykładem ekspansji gatunku, spowodowanej np. ociepleniem klimatu lub/i nasileniem hodowli winorośli w ostatnich latach w południowo-zachodniej Polsce. Jest mało prawdopodobne, by tak charakterystyczny gatunek nie został zauważony na Dolnym Śląsku przez całe dziesięciolecie. O stosunkowo niedawnym pojawieniu się tego gatunku na Morawach, i to w większej liczbie, informuje SLÁMA (1998). To by potwierdzało związek rozprzestrzeniania się *P. fasciatum* ze zmianami klimatu.

P. fasciatum znany był do tej pory w Europie z nielicznych stanowisk w Austrii, Bośni i Hercegowinie, Bułgarii, Chorwacji, Czechach, Francji, Grecji, Hiszpanii, na Łotwie, w Mołdawii, Rumunii, Serbii, Słowacji, Szwajcarii, na Ukrainie, Węgrzech i we Włoszech. Z terytorium Azji był podawany z Cypru, Izraela i Turcji (DANILEVSKY i in. 2010).

Jako główna roślina żywicielska larw tego gatunku podawana jest *Vitis vinifera* (L.). Hodowano go również z: *Parthenocissus quinquefolia* (L.), *Clematis* spp., *Populus alba* L., *Quercus robur* L. i *Salix alba* L. (BENSE 1995; BURAKOWSKI i in. 1989; SAMA 2002). Larwy drążą głębokie chodniki w ga-

Fot. Para osobników *Poecilium fasciatum* uzyskanych z hodowli, na roślinie żywicielskiej larw – *Vitis vinifera*. Fot. J. SZYPUŁA.

A couple of *Poecilium fasciatum* obtained from laboratory culture, on the host plant of the larvae – *Vitis vinifera*. Photo J. SZYPUŁA.

łęziach ww. roślin. Imagines pojawiają się w V–VI, spotkać je można na roślinach żywicielskich larw. Cykl rozwojowy jednoroczny. Bionomię i morfologię larw opisują ŠVACHA i DANILEVSKY (1988).

Do oznaczania wszystkich gatunków wykazywanych z Polski z rodzajów *Poecilium* można z powodzeniem użyć klucza do rodzaju *Phymatodes* w pracy BENSE (1995).

Podziękowania

Pani prof. dr hab. Beacie POKRYSZKO serdecznie dziękujemy za weryfikację fragmentów tekstu w języku angielskim.

SUMMARY

After a single, general record of *Poecilium fasciatum* (VILLERS, 1789) from Silesia in the 19th c. (RENDSCHMIDT 1850), the occurrence of the species in Poland could not be confirmed during the next 160 years. The present record involves several dozen specimens caught and raised in May 2010 from one vine plant – *Vitis vinifera* L. – in the site: Wrocław - Biskupin (UTM: XS46) in Lower Silesia.

PIŚMIENNICTWO

- BENSE U. 1995: Longhorn Beetles. Illustrated key to the Cerambycidae and Vesperidae of Europe. Margraf Verlag, Weikersheim. 512 ss.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1990: Chrząszcze Coleoptera – Cerambycidae i Bruchidae. Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, **15**: 1-312.
- DANILEVSKY M. L., HUBWEBER L., LÖBL I., MORATI J., RAPUZZI P., SAMA G., SMETANA A. 2010: Genus *Poecilium* FAIRMAIRE, 1864. [W:] LÖBL I., SMETANA A. (red.): Catalogue of Palaearctic Coleoptera, Vol. 6. Apollo Books, Stenstrup: 153-154.
- GERHARDT J. 1891: Fortsetzung und Schluss des K. Letznerschen Verzeichnisses der Käfer Schlesiens. Z. Ent., Breslau, N. F., **16**: 349-433.
- GERHARDT J. 1910: Verzeichnis der Käfer Schlesiens preussischen und österreichischen Anteils, geordnet nach dem Catalogus coleopterorum Europae vom Jahre 1906. Dritte, neubearbeitete Auflage, Berlin. XVI + 431 ss.
- LETZNER K. 1871: Verzeichniss der Käfer Schlesiens. Z. Ent., Breslau, N. F., **2**: I-XXIV + 1-328.
- RENDSCHMIDT [F.]. 1850: Das Genus *Callidium*. Uebers. Arb. Veränd. Schles. Ges. Vaterld. Kult., Breslau, 1849, I: 67.
- SAMA G. 2002: Atlas of Cerambycidae of Europe and the Mediterranean area. Vol. 1: northern, western, central and eastern Europe, British Isles and continental Europe from France (excl. Corsica) to Scandinavia and Urals. Kabourek, Zlín. 173 ss.
- SLÁMA M. E. F. 1998: Tesaříkovití – Cerambycidae České Republiky a Slovenské Republiky (Brouci – Coleoptera). Milan Sláma, Krhanice, Czech Republic. 383 ss.
- ŠVACHA P., DANILEVSKY M. L. 1988: Cerambycid larvae of Europe and Soviet Union (Coleoptera, Cerambycidae). Part. II. Acta Univ. Carol., Biologica, **31** (1987): 121-284.